

**АКО И ТИ САКАШ КНИГИ...
ИЗДАВАЧКА КУЌА САКАМ КНИГИ**

www.sakamknigi.mk

На светот има толку многу книги, а толку малку време...

Строго избрани одлични наслови за сите кои сакаат книги со уникатни приказни достоини за нивното време...

Наслов на оригиналот

Looking for Alaska

© 2012 John Green

Copyright © за македонското издание

Издавачка куќа Сакам книги, 2015

Превод Ивана Николовска

Лектор Марија Иванова

Главен уредник Ивана Николовска

Маркет менаџер Деана Николовска

Компјутерска обработка Диме Спасев

Сите права за книгата се задржани. Ниту еден дел од ова издание не смее да биде препечатуван, копиран или објавуван во која било форма или на кој било начин во електронските или печатените медиуми, без писмена согласност од издавачот.

**Ова издание е финансирано и поддржано од
Министерство за култура на Република Македонија**

**Vo
potraga
po
aljas ka**

Xon Gr i n

АКО И ТИ САКАШ КНИГИ...

СТО ТРИЕСЕТ И ШЕСТ ДЕНА ПРЕТХОДНО

Неделата пред да го напуштам моето семејство и Флорида и остатокот од мојот минорен живот за да заминам во интернат во Алабама, мајка ми инсистираше да ми организира проштална забава. Да речам дека имав ниски очекувања, тоа би било драматично потценување на ситуацијата. И покрај тоа што бев практично принуден да ги поканам сите мои „пријатели од училиштето“, т.е. парталковците од драмскиот клуб и гиковите со кои седев во кафетеријата на државното училиште од социјална неопходност, јас знаев дека нема да дојдат. Нема врска, мајка ми сепак беше упорна, живееше во заблуда дека можеби сум ја чувал мојата нездрава популарност во тајност со години. Зготви храна доволно за да направиме една мала планина. Ја украси дневната соба со зелени и жолти бои, боите на моето ново училиште. Купи десетина кутии со конфети и ги нареди на малата масичка.

И кога тој последен петок конечно дојде, кога јас речиси завршив со пакувањето, таа седна со мене и со татко ми во дневната соба во 16.56 и трпеливо го чекаше почетокот на прошталната забава за Мајлс. Гости имаше точно двајца: Мари Лосон, минијатурна русокоса со правоаголни очила за гледање и нејзиното буцкасто (благо кажано) момче, Вил.

„Еј, Мајлс“, рече Мари кога седна.

„Еј“, реков јас.

„Како ти помина летото?“ праша Вил.

„Добро. Вам?“

„Добро. Ја подготвувавме претставата *Исус Христос*

супер ѕвезда. Јас помагав околу бината. Мари работеше на светлата“, рече Вил.

„Кул.“ Кимнав со главата и тоа беше моментот кога ги исцрпевме сите теми за разговор. Можев да поставам некое прашање за *Исус Христос супер ѕвезда*, само што 1) немав поим што е тоа, 2) не бев заинтересиран да дознаам и 3) никогаш не сум бил добар во празни муабети. Мајка ми, од друга страна, е експерт за празни муабети, па ја направи ситуацијата уште понепријатна кога почна да ги прашува за распоредот за вежбање и за тоа како поминала претставата и дали била успешна.

„Претпоставувам дека беше“, рече Мари. „Многу луѓе дојдоа, претпоставувам.“ Мари беше една од оние личности кои многу претпоставуваат.

Најпосле, Вил рече, „Па, ние наминавме само да се збогуваме. Морам да ја вратам Мари дома до шест часот. Убаво да си поминеш во интернат, Мајлс.“

„Фала“, одговорив јас и не можам ни да опишам колку ми олесни. Единствената работа полоша од тоа да правиш забава и да не ти дојде никој е да ти дојдат само две страшно неинтересни личности.

Тие си заминаа, а јас продолжив да седам со моите родители, зјапајќи во исклучениот телевизор. Сакав да го вклучам, но знаев дека не смеам. Можев да забележам дека двајцата гледаа во мене, веројатно чекаа да прснам да плачам или нешто слично, божем не знаев дека ќе биде вака уште од самиот почеток. *Знаев*. Можев да го почувствувам нивното сожалување додека јадеа од храната направена за моите имагинарни пријатели, но јас требаше да ги сожалувам нив, а не тие мене: јас не бев разочаран. Моите очекувања беа задоволени.

„Ова ли е причината што сакаш да заминеш, Мајлс?“ праша мајка ми.

Кратко подразмислив, внимавајќи да не погледнам во неа. „Хм, не“, реков.

„Е па тогаш што е?“ Ова не ѝ беше првпат да ми го постави прашањето. Мајка ми не беше страшно воодушевена од идејата да ме пушти да отидам во училиште со интернат и не го криеше тоа.

„Јас ли сум причината?“ праша татко ми. Тој учел во Кулвер Крик, истото училиште каде што требаше да заминам јас, а исто така и неговите браќа и сите нивни деца. Мислам дека му се допаѓаше идејата јас да ги следам неговите стапки. Моите чичковци ми имаа раскажувано приказни за тоа колку бил популарен татко ми таму, како истовремено правел глупости и проблеми и бил најдобар по сите предмети. Тоа ми звучеше како подобар живот од оној кој јас го водев во Флорида. Но не, не одев поради татко ми. Не баш.

„Чекајте малку“, реков. Влегов во работната соба на татко ми и ја најдов неговата биографија за Франсоа Рабле. Сакав да читам биографии на писатели, дури и ако (како што беше случај со господинот Рабле) никогаш немав прочитано ниту едно нивно дело.

Ја отворив книгата кон крајот и најдов една потцртана реченица. („НЕМОЈ ДА ПОТЦРТУВАШ ВО МОИТЕ КНИГИ.“ Татко ми ми го имаше кажано ова илјада пати. Но како инаку можеш да го најдеш тоа што го бараш?)

„Значи типчево“, реков, стоејќи покрај вратата во дневната соба. „Франсоа Рабле. Бил некој поет. И неговите последни зборови биле: 'Одам да го барам Големото Можеби'. Затоа одам и јас. За да не морам да чекам додека да умрам за да почнам да го барам Големото Можеби.“

И тоа ги замолче. Јас го барав Големото Можеби, а тие многу добро знаеја, исто како и јас, дека нема да го најдам со таквите како Вил и Мари. Седнав на софата помеѓу мајка ми и татко ми, а татко ми ја замота раката околу моите раменици и долго време продолживме да седиме така, да молчимо заедно на софата сè додека не дојде соодветен момент да го вклучиме телевизорот и да јадеме од храната подготвена за гостите и заедно да го гледаме историскиот канал. Сигурен сум дека имало и многу полоши проштални забави.

СТО ДВАЕСЕТ И ОСУМ ДЕНА ПРЕТХОДНО

Во Флорида беше многу топло, а и влажно. Доволно топло за алиштата да ти се залепат за телото како село-тејп, а потта од челото да ти се слева во очите како солзи. Но топло беше само надвор, а јас генерално излегував само за да шетам од една климатизирана просторија до друга.

Ова не ме подготви за уникатната жештина која ме дочека на дваесетина километри јужно од Бирмингем, Алабама, во училиштето Кулвер Крик. Возилото на моите родители беше паркирано во тревата на само некој метар од мојата соба во интернатот, соба 43. Но секојпат кога ќе излезев за да земам дел од мојот багаж од колата, сонцето ме гореше преку алиштата и ми ја вжештуваше кожата толку многу што добив чувство дека горам во пеколен оган.

Со помош на мајка ми и татко ми, ми требаа само неколку минути за да го истоварам багажот, но температурата во собата во интернатот, благодарение на нездравото сонце, беше само за нијанса пониска. Собата ме изненади: јас си замислував дека ќе има убав, дебел килим, сидови покриени со дрво, викторијански мебел. Со исклучок на еден луксуз - приватен тоалет - добив кутија. Обични бели сидови и зелено-бел линолеумски под кои правеа местото повеќе да личи на болница отколку на интернатската соба од мојата фантазија.

Покрај прозорецот стоеше еден кревет на два ката со тенки душеци. Бироата и плакарите и полиците за книги беа закачени за сидовите со цел да не се зафаќа простор од подот. *И немаше климатизер.*

Седнав на долниот кревет, а мајка ми веднаш отвори

еден од куферите, грабна неколку биографии со кои татко ми се согласи да се збогува и почна да ги реди на полиците за книги.

„Можам да се распакувам сам, мамо“, реков. Татко ми стана. Тој беше подготвен за заминување.

„Дај барем да ти го наместам креветот“, рече мајка ми.

„Нема потреба, сериозно. Можам сам. Во ред е.“ Затоа што едноставно не можеш да ги одолговлекуваш овие работи вечно. Доаѓа момент кога мораш да го одлепиш фластерот и боли, но тогаш доаѓа крај и ти олеснува.

„Боже, колку ќе ни недостигаш“, рече мајка ми одеднаш, прескокнувајќи го купот куфери за да стигне до креветот. Станав и ја гушнав.

Тогаш дојде и татко ми и гушкањето се претвори во групно. Беше премногу топло и ние бевме премногу испотени за преграатката да трае којзнае колку долго. Тешко беше, но живеев со моите родители цели шеснаесет години и привременото разделување ми се чинеше на место.

„Не грижете се.“ Им се насмевнав. „Ако ништо друго, барем ќе научам да зборувам јужњачки.“ Мајка ми се насмевна.

„Немој да правиш глупави работи“, рече татко ми.

„Добро.“

„Немој да се дрогираш, немој да пиеш, немој да пушиш цигари.“ Знаев дека како ученик во Кулвер Крик, тој правел работи за кои јас само сум слушал: тајни забави, трчање голи низ полиња со сено (тој секогаш се жалеше за тоа дека во тоа време биле само машки), дроги, пиене и цигари. Му требаше некое време за да престане да пуши, но неговите луди, млади години сега беа далеку во минатото.

„Те сакам“, рекоа тие истовремено. Овие зборови мораа да бидат кажани, но тие ја направија целата работа уште понепријатна, како да ги гледаш баба ти и дедо ти како се бакнуваат.

„И јас ве сакам вас. Ќе ви се јавувам секоја недела.“

Во собите во интернатот немаше телефони, но моите родители побараа да бидам сместен во соба во близина на една од петте телефонски говорници во Кулвер Крик.

Повторно ме гушнаа - прво мајка ми, па татко ми - и завршивме. Застанав покрај прозорецот и ги гледав додека се оддалечуваа со автомобилот. Можеби требаше да почувствувам некоја сентиментална тага, но најмногу од сè сакав да се оладам, па грабнав едно од столчињата и седнав во сенката пред мојата врата, чекајќи го ветрето кое воопшто не дувна. Воздухот надвор беше подеднакво мирен, топол и загушлив како и воздухот внатре. Разгледав околу себе: шест еднокатни градби, секоја со по шеснаесет соби, наредени како хексагон околу голем круг од трева. Местото личеше на огромен стар мотел. На сите страни имаше момчиња и девојчиња кои се гушкаа и смееја и шетаа заедно. Јас се понадевав дека некој ќе се појави, ќе ми пријде и ќе ми направи муабет. Го замислив дури и муабетот:

„Еј. Ова ти е прва година тука?“

„Аха. Да. Јас сум од Флорида.“

„Супер. Значи ти си навикнат на жештината.“

„Немаше да бидам навикнат на оваа жештина дури и да дојдев директно од пеколот“, би се пошегувал. Би оставил добар прв впечаток.

Ох, смешен е.

Типчено, Мајлс, е комедија.

Тоа не се случува, се разбира. Работите што си ги замислував никогаш не се случуваа.

Умирајќи од досада, се вратив во собата, ја соблеков маицата и легнав на долниот жежок душек. Ги затворив очите. Помислив на луѓето за кои имав читано, сите кои живееле во интернати - Џон Кенеди, Џејмс Џојс, Хемфри Богарт.

Кенеди, на пример, исто така учел во училиште со интернат и обожавал практични забанции. Размислував за Големото Можеби и за работите кои би можеле да се случат и луѓето кои би можел да ги запознаам и каков би можел да ми биде цимерот (имав добиено писмо со известување за неговото име, Чип Мартин, но никаква

друга информација). Кој и да беше овој Чип Мартин, јас само се надевав дека ќе донесе цел арсенал вентилатори затоа што јас немав понесено ниту еден и веќе можев да почувствувам како го влажнам душекот со пот, а тоа направи толку многу да ми се згади што престанав да размислувам и станав да најдам пешкир за да си ја избришам потта. Тогаш си помислив, *Па, авантурите доаѓаат после распакувањето.*

Успеав да залепам една мапа од светот на ѕидот и да ги сместам моите алишта во фиоки пред да забележам дека врелиот, влажен воздух правеше да се потат дури и ѕидовите, па тогаш одлучив дека ова не беше време за физичка работа. Беше време за туширање со камен ладна вода.

Зад вратата во малиот тоалет имаше огромно огледало, па не можев да побегнам од мојот гол одраз додека се навалував да ја пуштам чешмата. И самиот секогаш се изненадував од тоа колку бев слаб: моите слаби раце очигледно не се прошируваа нагоре кон рамото, на моите гради немаше ни трага од мускул или сало, па се засрамив и се запрашав дали ќе можам да преземам нешто во врска со огледалото. Ја повлеков завесата пред туш кабината и се пикнав внатре.

За жал, тушоточигледно беше направен за некој висок сто и десет сантиметри, па ладната вода „*ме удираше*“ директно во ребрата - *со сета сила* на чешмата од која водата се цедеше капка по капка. За да си го измијам испотеното лице, јас морав да ги раширам нозете и да клекнам. Бев сигурен дека Џон Ф. Кенеди (кој според неговата биографија бил висок метар и осумдесет и два сантиметри, баш исто колку и јас) не морал да *клучи* во неговиот интернат. Не, ова беше сосема поинаков ѕвер и додека водата од тушот која се цедуркаше полека ми го мокреше телото, јас се запрашав дали овде воопшто можам да најдам Големо Можеби или имав направено страшно погрешна проценка.

Кога ја отворив вратата од тоалетот после туширањето, со еден пешкир замотан околу струкот, видов едно ниско, мускулесто типче со бушава кафена коса.

Тој се бореше со една огромна, зелена, војничка торба додека ја внесуваше во мојата соба.

Тој беше висок метар и желба за растење, но добро граден, како минијатурна верзија на Адонис, а со себе носеше мирис на чад од цигари. *Одлично*, си помислив. *Го запознавам мојот цимер пиштол гол*. Типчето ја внесе торбата во собата, ја затвори вратата и тргна накај мене.

„Јас сум Чип Мартин“, изјави со длабок глас, глас како дицеј на радио. Пред да успеам да одговорам, тој додаде: „Би се поздравил со тебе, но мислам дека ќе биде најдобро да го држиш проклетниот пешкир додека не облечеш нешто.“

Јас се насмеав и му кимнав со главата, (тоа е кул, така, кимањето?), а потоа реков, „Јас сум Мајлс Халтер. Мило ми е.“

„Мајлс, како во ‘Пред да заспијам’?“ ме праша тој.

„А?“

„Тоа е поема од Роберт Фрост. Не си слушал за него?“

Одмавнав со главата.

„Имаш среќа.“ Тој се насмевна.

Грабнав чисти гаќи, едни сини спортски шорцеви на Адидас и бела маица, а потоа промрморев дека се враќам за секунда и повторно се пикнав во тоалетот. Толку од добриот прв впечаток.

„Каде се твоите?“ го прашав од тоалетот.

„Моите? Таткото моментално е во Калифорнија. Можеби седи во неговата фотелја за масирање. Можеби го вози неговиот камион. Во секој случај, пие. Мајка ми веројатно веќе е излезна од кампусот.“

„Ох“, реков јас, сега облечен и не баш сигурен како да одговорам на олку приватни информации. Претпоставувам дека не требаше да прашам ако не сакав да знам.

Чип грабна неколку чаршави и ги фрли на горниот кревет. „Јас повеќе ги сакам горните кревети. Се надевам дека немаш ништо против.“

„Ух, не. Како сакаш.“

„Гледам дека си го декорирал местово“, рече тој, покажувајќи кон мапата. „Ми се допаѓа.“ И тогаш почна да набројува земји. Зборуваше со монотон глас, како да го правел тоа илјада пати претходно.

Авганистан.

Албанија.

Алжир.

Американска Самоа.

Андора.

И така натаму. Ги помина сите земји што почнуваат на буквата А пред да погледне нагоре и да забележи дека зјапам во него со неверување.

„Би можел да ги набројам сите до една, но веројатно ќе умреш од досада. Тоа е нешто што го научив во текот на летото. Човече, не можеш ни да замислиш колку е досадно во Њу Хоуп, Алабама, летно време. Како да гледаш како расте грав. Патем, од каде си ти?“

„Од Флорида“, реков.

„Никогаш не сум бил таму.“

„Ова со земјиве ти беше страшно“, реков.

„Да, сите имаме по некој талент. Јас можам да помнам многу работи. А ти можеш да...?“

„Хм, јас ги знам последните зборови на многу луѓе.“ Тоа ми беше хоби, секогаш учев последни зборови. Другите луѓе сакаа чоколади, јас сакав да читам последни изјави пред умирање.

„На пример?“

„Ми се допаѓаат последните зборови на Хенрик Ибзен. Тој бил драматург.“ Знаев многу за Ибзен, но никогаш немав прочитано негова драма. Не сакам да читам драми. Сакам да читам биографии.

„Да, знам кој бил“, рече Чип.

„Да, така, па, тој бил болен некое време и сестрата која го чувала му рекла, ‘Утрово ми изгледате како да се чувствувате подобро’, а Ибзен ја погледнал и ѝ рекол, ‘Баш напротив’ и тогаш умрел.“

Чип се насмеа. „Морбидно. Но ми се допаѓа.“

Чип ми кажа дека годината ќе му биде трета година како учи во Кулвер Крик. Тој почнал да учи таму уште во основно, а сега беше трета средно како мене. Ми кажа дека имал стипендија. Слушал дека училиштето е најдобро во цела Алабама, па напишал апликација и есеј за тоа дека сака да учи во училиште каде што ќе може да чита големи книги. Во есејот исто така напишал дека проблемот му бил тоа што татко му имал навика да го тепа со книги дома, па затоа не купувал никакви други книги, освен мали и со меки корици. Неговите родители се развеле кога бил втора година. Ми кажа дека училиштето му се допаѓало, но дека „Човек овде мора да биде внимателен со учениците и професорите. А јас мразам да бидам внимателен.“ Тогаш ми се насмевна.

Ми ги кажуваше сите овие работи додека копаше во својата војничка торба, фрлајќи алишта во фиоките без многу размислување. Чип очигледно не ги делеше фиоките на фиока за чорапи и фиока за маици. Тој веројатно веруваше дека сите фиоки се создадени еднакви, па ги полнеше со сè што ќе му дојдеше при рака. Да го видеше мајка ми, ќе ја стегнеше инфаркт.

Кога заврши со „распакувањето“, Чип грубо ме плесна по рамото и рече, „Се надевам дека си посилен отколку што изгледаш“, а потоа повторно излезе низ вратата, оставајќи ја отворена. За неколку секунди, пак ја протна главата и виде дека јас сè уште стојам во место. „Па, ајде Мајлс Халтер. Имаме глупости за правење.“

Заедно отидовме во собата со телевизорот, единствениот телевизор со кабелска телевизија според Чип. Тој исто така ме информираше дека просторијата служела како магацин во текот на летото. Беше полна до таван, на сите страни софи, фрижидери и свиткани килими. А внатре имаше и куп деца кои се обидуваа да си ги најдат и соберат своите работи. Чип се поздрави со неколку души, но не ме запозна со никого. Додека тој шеташе наваму-натаму низ преполниот лавиринт, јас стоев покрај вратата, обидувајќи се да не им пречам на луѓето кои си го изнесуваа мебелот.

На Чип му требаа десетина минути за да си ги најде работите, а потоа ни требаше уште еден саат за четирипати да се вратиме до собата со телевизорот и соба 43. На крајот, имав желба да се пикнам во малото фрижидерче на Чип и да спијам илјада години, но Чип очигледно беше имун на умор и топлотни удари.

Седнав на неговата софа.

„Ја најдов фрлена на еден тротоар во моето маало пред неколку години“, рече тој за софата додека го местеше мојот PlayStation 2. „Знам дека кожата е малку испукана, но не ме везај. Ова е проклето добра софа.“ Кожата беше повеќе од малку испукана - на софата имаше околу триесет проценти бебешки сина еко кожа и околу седумдесет проценти соголен сунѓер - но мене сепак ми беше удобна.

„Добро“, рече тој. „Уште малку и готови сме.“ Се упати кон неговото биро и извади една лента селотејп. „Ни треба уште твојот куфер.“

Јас станав, го извадив куферот од под креветот и му го дадов на Чип, а тој го смести меѓу софата и ормарникот на кој стоеше мојот PlayStation. Тогаш почна да кине парчиња од селотејпот. Лепеше од селотејпот на куферот сè додека не го формираше зборот *маса*.

„Ете“, рече. Тогаш седна на софата и ги крена нозете на, хм, масата. „Завршена работа.“

Јас седнав до него, а тој одеднаш ме погледна и рече, „Слушај, јас нема да ти бидам пристап до социјалниот живот во Кулвер Крик.“

„Ух, добро“, реков јас, но и самиот можев да чујам дека зборовите ми се заглавуваа во грлото. Штотуку му го имав влечкано каучот на типов на сто и кусур степени и сега не му се допаѓав?

„Во основа, тука има две групи“, објасни тој, зборувајќи како ова да беше нешто страшно важно и итно. „Овде има нормални ученици, како мене, а тука се и Викендашките Војници; тоа се богатите деца кои престојуваат овде во текот на работната недела, но живеат во Бирмингем и си одат дома во климатизираните вили на нивните родители секој викенд. Тоа ти се кул децата. Тие

мене не ми се допаѓаат и јас не им се допаѓам нив, па ако си дошол овде, мислејќи си дека си бил некоја голема сверка во државно училиште и дека автоматски ќе бидеш голема сверка и овде, тогаш ти е најдобро да не те гледаат со мене. Учеше во државно училиште, така?“

„Ух...“ промрморов. Тогаш отсутно почнав да ги допирам пукнатините на кожата на софата и да ги закопувам прстите во сунѓерот.

„Да, сигурно си учел во државно училиште, затоа што да си учел во приватно, проклетите шорцеви сега ќе ти беа точни.“ Тој се насмеа.

Јас ги носев шорцевите спуштени на колкови и мислев дека тоа е кул. Најпосле му реков, „Да, учев во државно училиште. Но не бев голема сверка таму, Чип. Бев само обична серка.“

„Ха! Ова ти беше добро. И не ме викај Чип. Викај ме Полковник.“

Се воздржав за да не се насмеам. „Полковник?“

„Аха. Полковник. А тебе ќе те викаме... хммм, Буце.“

„А?“

„Буце“, рече Полковникот. „Затоа што си слаб. Тоа се вика иронија, Буце. Си слушнал некогаш за *иронија*? Ајде сега да одиме да земеме цигари и да ја почнеме годинава како што треба.“

Тој излезе од собата, повторно претпоставувајќи дека ќе го следам и овој пат јас тргнав по него. Фала му на Бога, сонцето конечно се спушташе. Одминавме пет соби за да стигнеме до вратата со број 48. На таа врата беше залепена мала црна табла, а на неа пишувавше: *Алјаска има еднокреветна соба!*

Полковникот ми објасни дека 1) тоа беше собата на Алјаска и дека 2) таа имала еднокреветна соба затоа што девојката која требало да ѝ биде цимерка ја избркале на крајот од минатата година и дека 3) Алјаска имала цигари, иако Полковникот заборави да ме праша дали 4) пушам, а јас 5) не пушев.

Тој гласно тропна. Од другата страна на вратата се развика еден глас. „Ох, леле, влегувај низок човеку затоа

што имам да ти раскажам една страшно добра приказна.“

Влеговме. Јас се свртев да ја затворам вратата зад мене, а Полковникот затресе со главата и рече, „Мораш да ја оставиш вратата отворена ако влегуваш во женска соба после седум часот“, но јас едвај го слушнав затоа што пред мене стоеше најзгодната девојка во човечката историја, облечена во пресечени фармерки и тесна маичка со боја на праска. И таа се обидуваше да го надвика Полковникот со брзи и гласни зборови.

„Значи, првиот ден од летово, бев во Вајн Стејшн со еден тип по име Џастин и бевме во неговата куќа, гледавме телевизија на софата - меѓу другото, јас тогаш веќе се гледав со Џејк - всушност, сè уште се гледам со него, чудо над чудата, но Џастин ми е другар од дете и гледаше телевизија и правевме муабет за финалните испити или нешто слично и Џастин одеднаш ја стави раката околу мене, а јас си помислив, *Ох, што убаво, се дружиме толку години и ова е баш пријатно*, и продолживме да си разговараме и одеднаш, додека јас зборував, сред реченица за аналогии или нешто слично - и како некој сокол - тој посегна надолу и ми ја стисна цицката. МИ ЈА СТИСНА ЦИЦКАТА. Онака силно и две-три секундно стискање. И првата работа што ми падна на памет беше, *Добро, како да ја тргнам оваа канџа од мене без да ми остане лузна?* А втората работа што ми падна на памет беше *Господе Боже, не можам да дочекам да им кажам на Такуми и Полковникот.*“

Полковникот се насмеа. Јас само зјапав, вџашен од силата на гласот кој излегуваше од оваа малечка (ама брате, згодна) девојка и од купиштата книги кои ги покриваа нејзините сидови. Освен тоа што сите нејзини полици крџаа од книги, таа исто така имаше стотици книги насекаде низ собата, на подот, покрај сидовите. Мислам дека беа така насидани и наредени што можеа заедно да се срушат ако тргнев макар и само една од нив.

„Кој е типов што не се смее на мојата многу смешна приказна?“ праша таа.

„Ох, да. Алјаска, ова е Буџе. Буџе помни последни зборови на луѓе. Буџе, ова е Алјаска. Нејзе летово ѝ ја стиснале цицката.“ Таа тргна накај мене со испружена

рака, но во последен момент се спушти надолу и ми ги повлече шорцевите.

„Ова се најголемите шорцеви во цела Алабама!“

„Јас сакам да ми се широки“, реков засрамено и ги повлеков нагоре. Шорцевите беа кул во Флорида.

„Во краткото време откако се запознавме, Буце, некако премногу често ти ги гледам костурските нозе голи“, рече Полковникот, мртов ладен. „Па, Алјаска. Дај продај ни нешто цигари.“ И тогаш Полковникот некако успеа да ме наговори да платам пет долари за кутија Малборо цигари кои немав намера никогаш да ги испушам. Тој ја покани и Алјаска да ни се придружи, но таа рече: „Морам да го најдам Такуми и да му кажам за стискањето.“ Таа се сврте накај мене и ме праша: „Да не го виде некаде?“ Јас немав поим дали сум го видел Такуми некаде затоа што немав поим кој е тој. Одмавнав со главата.

„Добро. Тогаш се гледаме кај езерото за пет минути.“ Полковникот кимна.

На брегот на езерото, во близина на песочната (и вештачка, според она што ми го кажа Полковникот) плажа, седнавме на една лулашка. Јас ја кажав задолжителната шега: „Немој да ме стиснеш за цицка.“ Полковникот се насмевна затоа што исто така беше задолжително, а потоа ме праша. „Сакаш цигара?“ Јас немав запалено никогаш во животот, но...

„Безбедно ли е овде?“

„Не баш“, рече тој пред да ја запали цигарата и да ми ја подаде. Повлеков. Се закашлав. Почнав да се борам за воздух. Пак се закашлав. Помислив да повратам. Тогаш ја фрлив цигарата на земја, станав од лулашката целиот зашеметен и ја згазнав со нога, дефинитивно убеден дека во моето Големо Можеби немаше цигари.

„Не си по цигарите, а?“ Тој се насмеа, а потоа покажа кон една бела точка во езерото и рече, „Го гледаш она?“

„Аха“, реков јас. „Што е тоа? Птица?“

„Лебед“, рече.

„Леле. Училиште со лебед. Ау.“

„Тој лебед е дете на сатаната. Немој никогаш да си му се доближил повеќе од ова.“

„Зошто?“

„Си има некој проблем со луѓето. Го злоупотребувале или нешто слично. Ќе те раскине на парчиња. Орелот го стави таму за да не смееме да шетаме околу езерото и да пушиме.“

„Орелот?“

„Господинот Старнс. Прекар: Орел. Деканот. Најголемиот дел од професорите живеат во кампусов и сите можат да те фатат. Но само Орелот живее овде во кругов и тој гледа сè. Мислам дека може да намириса цигара од пет километри.“

„Она е неговата куќа?“ прашав, покажувајќи кон една куќа која се гледаше прилично јасно и покрај паѓањето на темнината. Ако тоа беше куќата на деканот, тогаш тој веројатно можеше да нè види.

„Да, но тој почнува да се однесува како џандар дури кога почнуваме со предавања“, рече Чип ноншалантно.

„Боже, моите ќе ме убијат ако влезам во некоја неволја“, реков јас.

„Мислам дека преувеличуваш. Но види, во неволји ќе влегуваш. Како и да е, тоа не значи дека твоите мора да знаат. Во 99% од случаите можеш да скриеш. Училиштето не сака твоите родители да мислат дека си станал вагабонт овде, исто како што ти не сакаш твоите да мислат дека си вагабонт.“ Тој го издува чадот во тенка линија кон езерото. И морав да признаам дека изгледаше кул додека го правеше тоа. Некако повисок. „Како и да е, не кажувај никому кога ќе направиш некој проблем. Мислам, јас ги мразам богатите копилиња овде и тоа со жестоката страст која обично ја чувам само за забарите и за татко ми. Но тоа не значи дека би ги издал. Најважната работа овде е никогаш, никогаш, никогаш, никогаш да не издаваш никого.“

„Добро“, реков, но не можев да не се запрашам што би требало да правам ако некој ми удри бокс. Да се преправам дека сум се удрил во врата? Тоа ми се чинеше малку глупаво. Како може човек да излезе на крај со гомнари и силеции ако не може да ги издаде и да им направи проблем? Но не му ги поставив овие прашања на Чип.

„Добро, Буце. Стигнавме до онаа точка од вечерта кога сум обврзан да одам да ја најдам девојка ми. Па дај ми неколку од тие цигари што и така никогаш нема да ги пушиш и ќе се видиме подоцна.“

Одлучив да поседам на лулашката уште некое време, делумно затоа што горештината конечно беше ублажена и делумно затоа што мислев дека можеби ќе се појави Алјаска. Но речиси веднаш штом Полковникот замина почнаа да ме напаѓаат инсекти, да летаат околу мене во толку голем број што нивните мали крилца почнаа дури и да креваат врева. И тогаш решив да запалам цигара. Мислам дека си реков: *Чадот ќе ги избрка инсектите*. И до некаде ги бркаше. Но ќе излажам ако речам дека почнав да пушам само за да се одбранам од инсекти. Почнав да пушам затоа што 1) седев на лулашка сам и 2) имав цигари и 3) сметав дека штом сите други можеа да пушат цигара без да кашлаат, тогаш можев и јас. Во кратки црти, немав некоја многу добра причина. Па добро, ајде да речеме дека 4) беше до бубачките.

Повлеков цели три дима пред да почне да ми се врти и да ми се лоши. Станав да си одам. Кога станав, еден глас зад мене рече:

„Навистина учиш напамет последни зборови на луѓе?“

Таа дотрча до мене, ме грабна за рамо и ме турна за повторно да седнам на лулашката.

„Аха“, реков. Тогаш колебливо додадов. „Сакаш да ме испрашаш?“

„Кенеди“, рече таа.

„Тоа е очигледно“, одговорив јас.

„Ох, очигледно ли е?“ праша Алјаска.

„Не. Тоа му биле последните зборови. Некој рекол, ‘Господине Претседателе, не можете да речете дека Далас не Ве сака’, а тој рекол, ‘Тоа е очигледно’ и тогаш го застрелале.“

Таа се насмеа. „Ау, ужасно. Не би требало да се смеам. Но ќе се смеам.“ И тогаш повторно се насмеа на глас. „Добро, господине Познати Последни Зборови. Имам уште едно прашање за тебе.“ Таа бркна во својот ранец и

извади една книга. „Габриел Гарсија Маркез. *Генералот во својот лавиринт*. Една од моите омилени книги. Се работи за Симон Боливар.“ Јас не знаев кој е Симон Боливар, но таа не ми остави време да прашам. „Ова е историска новела, па не знам дали е вистина или не е, но знаеш ли кои се неговите последни зборови во книгава? Не, не знаеш. Но јас ќе ти кажам, сењор Зборови За Збогување.“

Тогаш запали цигара и повлече толку силно и долго што мислев дека целото чудо ќе изгори со едно повлекување. Го издува димот и ми прочита:

„Тој - Симон Боливар - 'беше потресен од страшното откритие дека долгата трка меѓу неговите несреќи и соништа во тој момент се приближуваше кон целната линија. Остатокот беше темнина. *По ѓаволите*, воздвигна тој. *Како ли ќе излезам некогаш од овој лавиринт?!*“

Можев да препознаам добри последни зборови кога ќе ги чујам и веднаш си направив умствена забелешка да дојдам до биографијата на овој Симон Боливар. Прекрасни последни зборови, но јас не ги разбирав баш. „Па што е лавиринтот?“ ја прашав.

И мислам дека ова е добар момент да кажам дека таа беше прекрасна. Во темнината покрај мене, Алјаска мирисаше на сонце и ванила и пот, а слабата месечева светлина ја оцртуваше само нејзината силуета и црвениот жар на цигарата кој фрлаше слаба црвена светлина врз нејзиното лице. Но дури и во темното, јас можев да ги видам нејзините очи - светли смарагди. Таа имаше очи кои те тераат да го поддржиш секој нејзин потфат. И не беше само убава, туку и нездраво згодна со тие гради дигнати под тесната маичка и мускулестите нозе кои ѝ се нишаа под лулашката и апостолките кои ѝ висеа на ножните прсти чии нокти беа налакирани со електрично син лак. Тоа беше точниот момент, пред да ја прашам за лавиринтот и додека да ми одговори, кога ја сфатив важноста на облините, на илјадниците места каде женските тела преминуваат од едно место на друго, од стапало во зглоб во лист, од лист до колк, до струк, до гради, до врат, до нос, до чело и така натаму. Се разбира дека јас и претходно имав забележано облини,

но никогаш го немав целосно сфатено нивното значење.

Со устата толку блиску до мене што можев да го почувствувам нејзиниот здив потопол од воздухот, таа рече, „Па тоа е мистеријата, зар не? Дали лавиринтот е живеенето или умирањето? Од што се обидува да побегне, од светот или од неговиот крај?“ Чекав таа да продолжи да зборува, но по некое време стана очигледно дека чекаше одговор.

„Ух, не знам“, реков најпосле. „Ги имаш ли прочитано сите оние книги во твојата соба?“

Таа се насмеа. „Ох, човече, не. Можеби имам прочитано една третина од нив. Но *ќе ги прочитам сите*. Тоа што го виде во мојата соба го нарекувам моја животна библиотека. Секое лето, уште од мала, одев по распродажби и ги купував сите книги што ми изгледаа интересно. Па секогаш имам нешто за читање. Но во животот има толку многу работи што можат да се прават: цигари за пушење, лулашки за лулање, секс. Ќе имам повеќе време за читање кога ќе бидам стара и здодевна.“

Ми кажа дека сум ја потсетувал на Полковникот кога дошол во Кулвер Крик. Тие учеле заедно во прва година, две деца со стипендија и заеднички интерес за алкохол и неволји, како што се изрази таа. Фразата *алкохол и неволји* ме натера да се загрижам да не случајно западнав во „лошо друштво“, што би рекла мајка ми, но, двајцата ми изгледаа некако премногу паметно за лошо друштво. Додека палеше нова цигара од отпушокот на претходната, таа ми кажа дека Полковникот бил паметен, но не живеел којзнае колку многу кога дошол во интернатот.

„Јас брзо го решив тој проблем“, се насмева таа. „До ноември му ја најдов првата девојка, страшно fino девојче по име Џенис, кое не припаѓаше на групата Викендашки Војници. Тој ја откачи после месец дена затоа што таа беше премногу богата за неговата сиромашна крв, но нема врска. Таа година ја организиравме нашата прва голема забанција - ја наполнивме предавалната број 4 со тенок слој мермерни камчиња. Оттогаш имаме голем напредок, се разбира“, таа повторно се насмеа. Па

така Чип станал Полковникот - воен планер на нивните практични заебанции, а Алјаска отсекогаш си била Алјаска, огромната креативна сила зад нив.

„И ти си паметен како него“, рече таа. „Но потивок. И посладок, но преправај се дека воопшто не го кажав ова затоа што јас си го сакам моето момче.“

„Да, ни ти не си лоша“, реков јас, малку замаен од нејзиниот комплимент. „Но и ти преправај се дека не го кажав ова затоа што и јас си ја сакам мојата девојка. Ох, чекај. Да, така. Јас немам девојка.“

Таа се насмеа. „Не грижи се, Буце. Ако постои работа што можам да ти ја најдам, тоа е девојка. Ајде да се договориме вака: ти откриј што е лавиринтот и како да излезе од него, а јас ќе ти најдам девојка за секс.“

„Договорено.“ Си дадовме рака.

Подоцна, одев кон интернатот покрај Алјаска. Птичките ја пееја последната приспивна песна, а таа се сврте накај мене додека се пробивавме низ темнината и рече, „Дали некогаш кога се шеташ навечер ти се случува да се извадиш од памет и да посакаш да се стрчаш накај дома и покрај тоа што знаеш дека е будалесто и срамота?“

Имав чувство дека одговорот на прашањето беше премногу приватен за да му го признаеш на практично непознат човек, но сепак ѝ реков, „Да, дефинитивно.“

Таа некое време молчеше. Тогаш ме грабна за рака, шепна, „Трчај трчај трчај трчај трчај“ и почна да трча, влечејќи ме зад себе.